

Dopady změny klimatu na minimální průtoky

Climate change impacts on low discharges

Boháč Miloň, Kourková Hana, Kukla Pavel, Kulasová Bohuslava

bohac@chmi.cz, kourkova@chmi.cz, kuklap@chmi.cz, kulasova@chmi.cz

Český hydrometeorologický ústav
oddělení povrchových vod

Grantový projekt MŽP „Zpřesnění dosavadních odhadů dopadů klimatické změny v sektorech vodního hospodářství, zemědělství a lesnictví a návrhy adaptačních opatření“
(2007–2011)

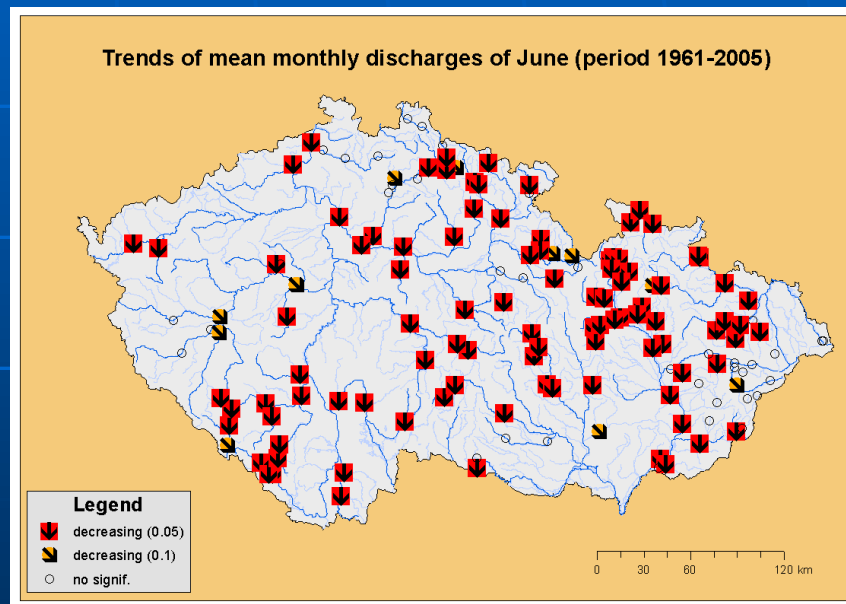
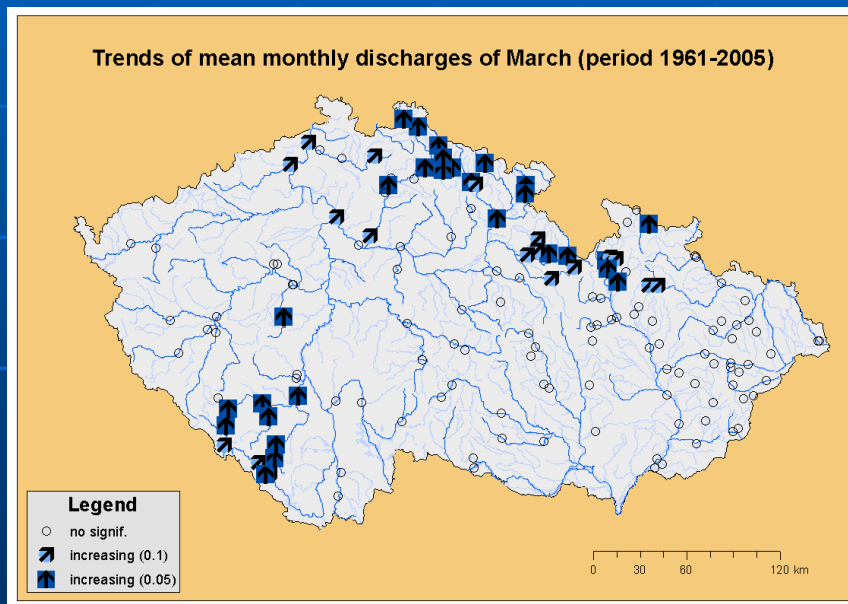
Grant project „Specification of existing estimates of climate change impacts in hydrology, water management, agriculture and forestry sectors and proposals for adaptation options“
(2007–2011)

DP 03: Dopady změny klimatu na extrémní hydrologické jevy
DÚ 03: Climate change impacts on extreme hydrological phenomena

Téma B: Dopady změny klimatu na minimální průtoky
Theme B: Climate change impacts on low flows

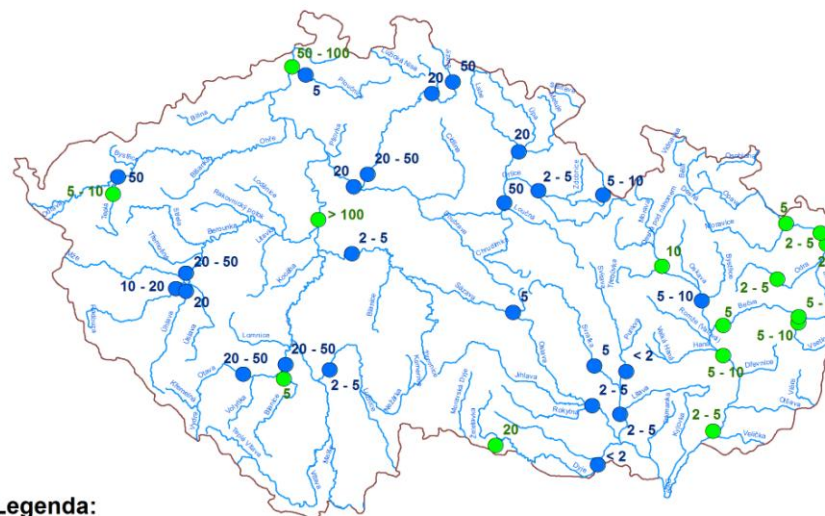
Řešení v letech 2007 - 2009

- **odvození hydrologických charakteristik** minimálních průtoků (včetně N-letých) a **zpracování trendů** vybraných charakteristik průtoků za zvolené období 1961–2005

Analýza minimálních průtoků pro vybrané roky

- **Analýza minimálních průtoků** pro vybraná významná suchá období (1963, 1992 a 2003), hodnocení na základě N-letých minimálních průtoků.

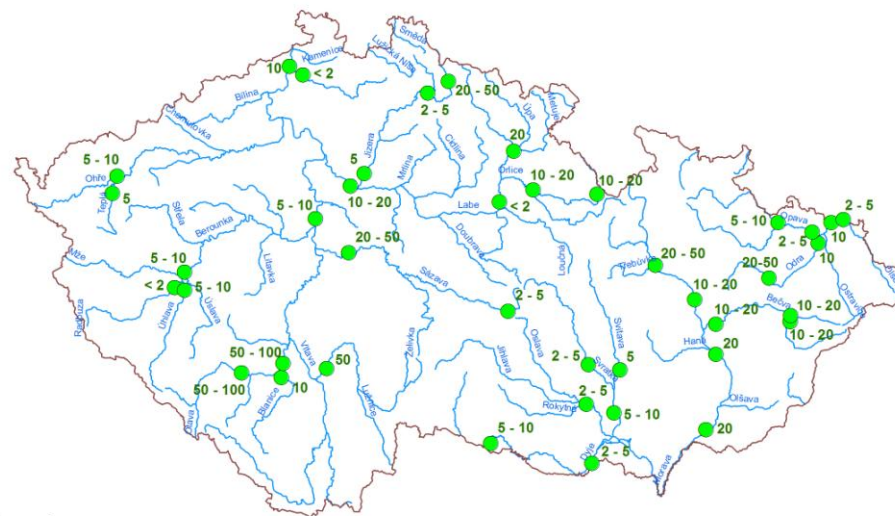

Legenda:

- Qmin7d_zima (1963)
- Qmin7d_letno (1963)

1963

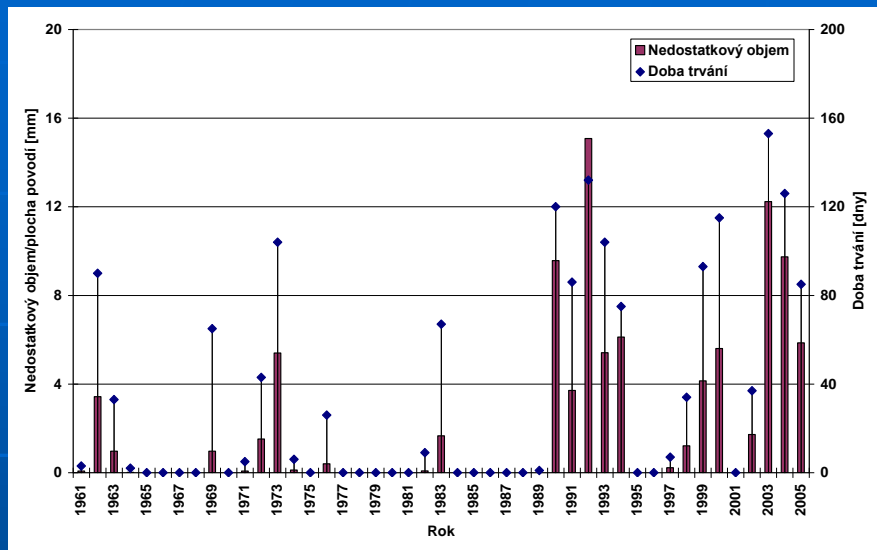
2003

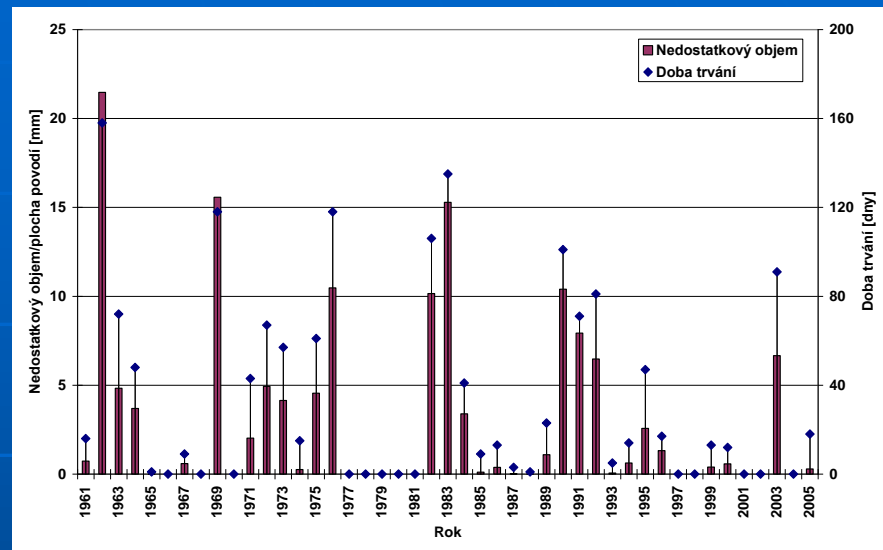
Legenda:

- Qmin7d_letno (2003)

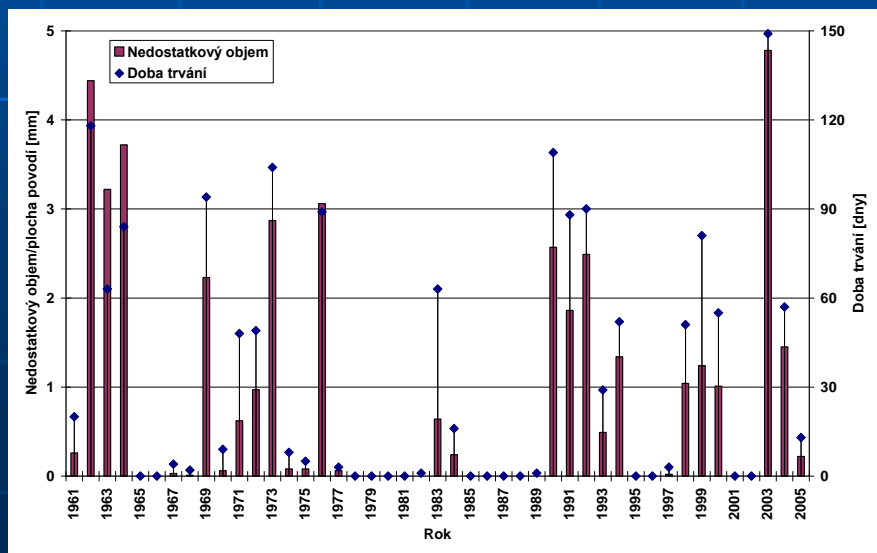
Nedostatkové objemy a jejich doby trvání (pod Q_{330d}), zjišťování jejich trendů dle Mann-Kendallova testu.

Týniště nad Orlicí – Orlice

Železný Brod – Jizera

Děčín – Labe

Významné periody suchých let:

- na počátku 60. let,
- částečně v 70. a 80. letech,
- na počátku 90. let,
- v roce 2003, příp. 2004.

Většina stanic nevykazuje žádný trend na hladině významnosti 0.05 ani 0.1.

Klimatické scénáře a použité modely

Připraveny klimatické scénáře pro tři třicetileté **časové horizonty**: 2010–2039, 2040–2069 a 2070–2099.

Bylo použito několik klimatických **modelů**

- ECHAM (MPI, Germany),
- HAD (Hadley Centre, UK),
- MIRO (University of Tokyo, Japan),
- MED (medián z 8 vybraných modelů)
- ALADIN-CLIMATE/CZ.

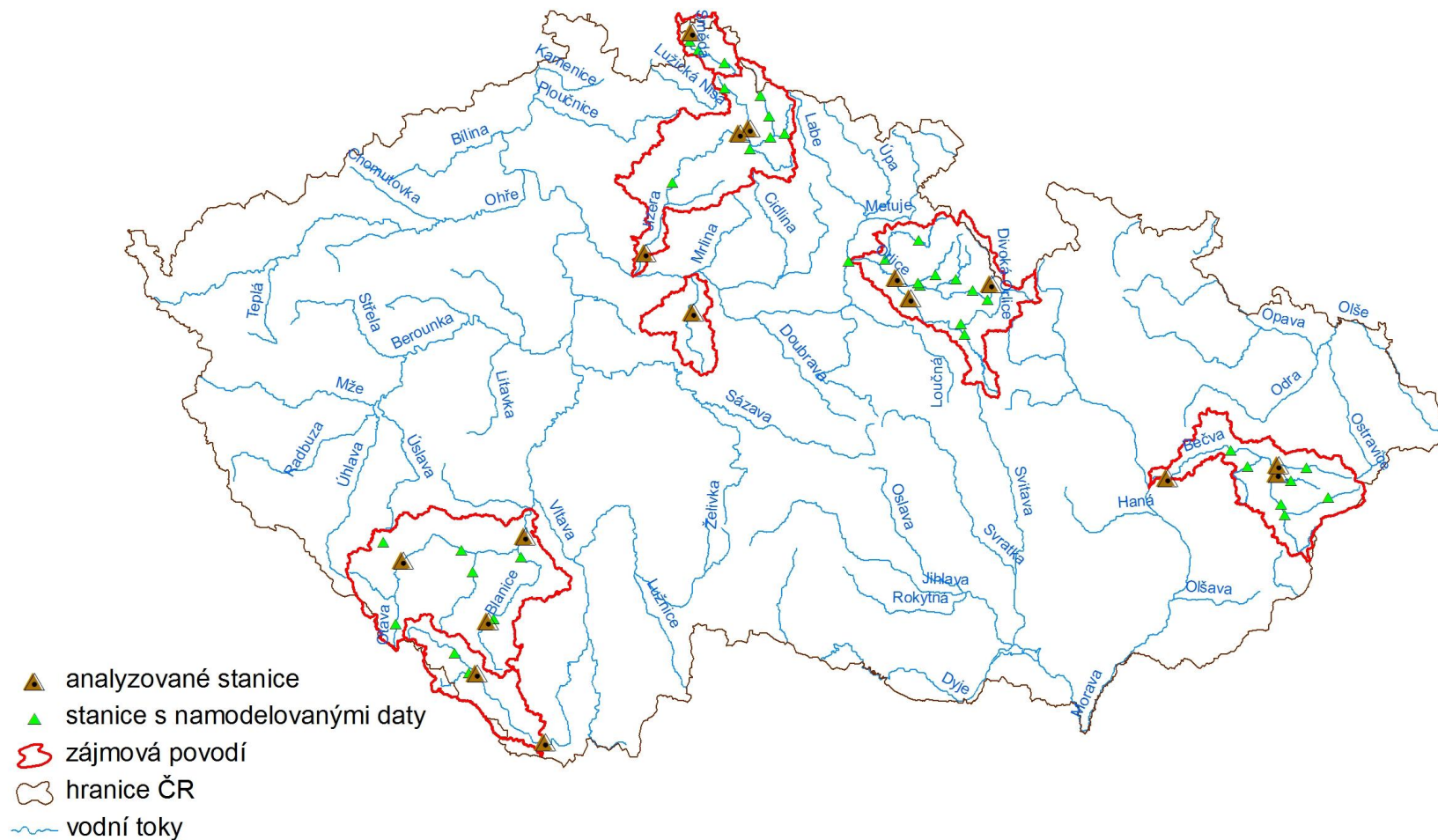
Modely byly použity v kombinaci se třemi **emisními scénáři** (B1, A1B, A2).

Simulace řad průměrných denních průtoků

- Ve vybraných vodoměrných stanicích byly **nasimulovány řady průměrných denních průtoků** hydrologickým modelem Aqualog pomocí výše uvedených variant modelů a scénářů:
  - pro tři časové horizonty prezentující **budoucí hydrologický režim**
  - pro referenční období představující **současný hydrologický režim**.
- Odvozeny charakteristiky **průměrných a M-denních průtoků**
- odvozeny **minimální sedmidenní průtoky**
  - stanoveny jejich průměry (Q_{min7d})
  - odvozeny **N-leté minimální sedmidenní průtoky**
(s dobou opakování $N = 5$ až 100 let).
- **Porovnány** charakteristiky pro tři budoucí časové horizonty s charakteristikami odvozenými pro referenční období.

Výběr povodí a vodoměrných stanic

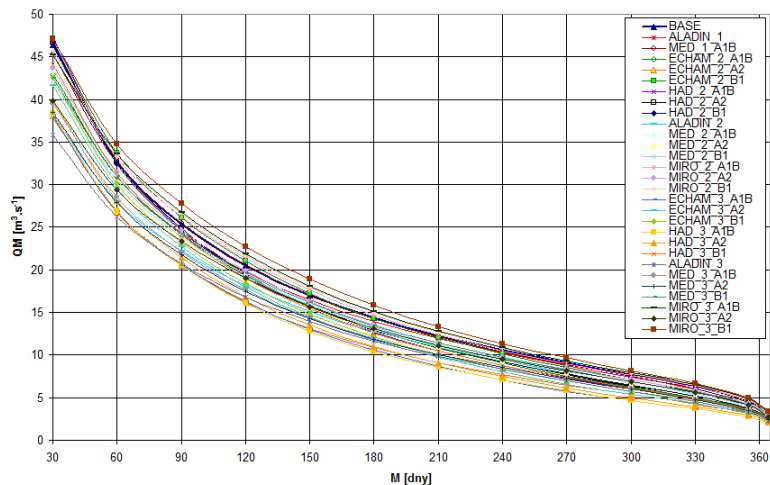
Zájmová povodí (Orlice, Výrovka, Jizera, horní Vltava, Otava, Smědá a Bečva)

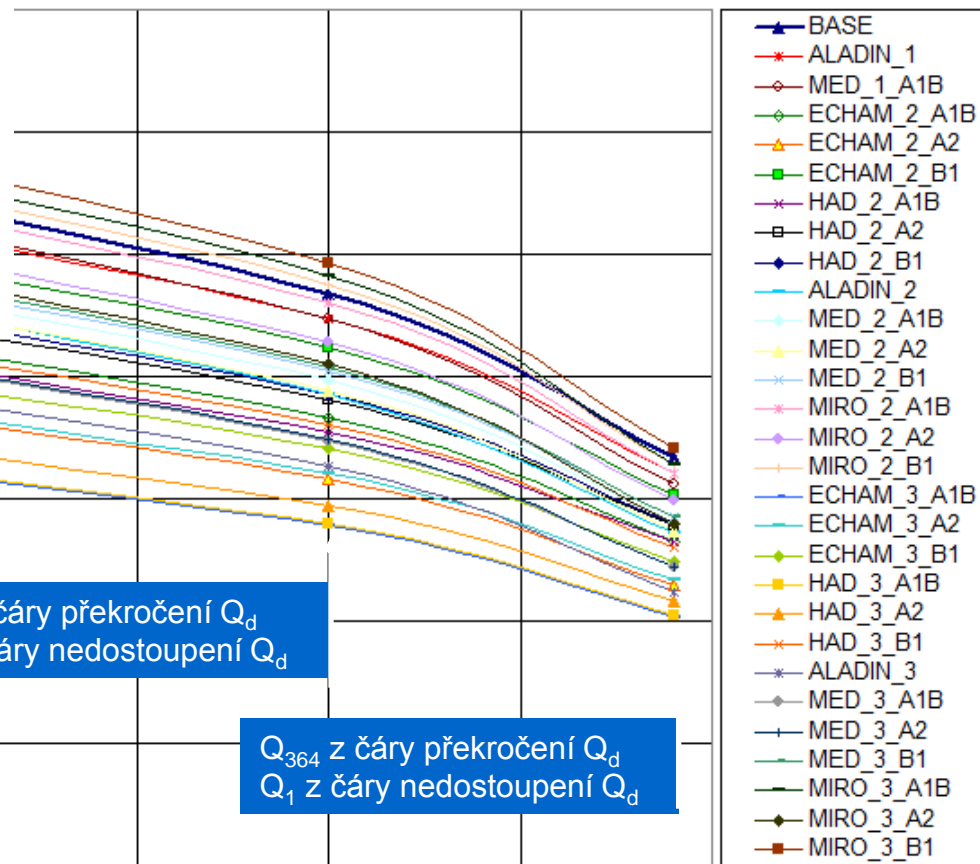

Čára překročení M-denních průtoků ($Q_{330} - Q_{364}$)

Týniště – Orlice

Týniště – Orlice

Q_{330} z čáry překročení Q_d
 Q_{35} z čáry nedostoupení Q_d

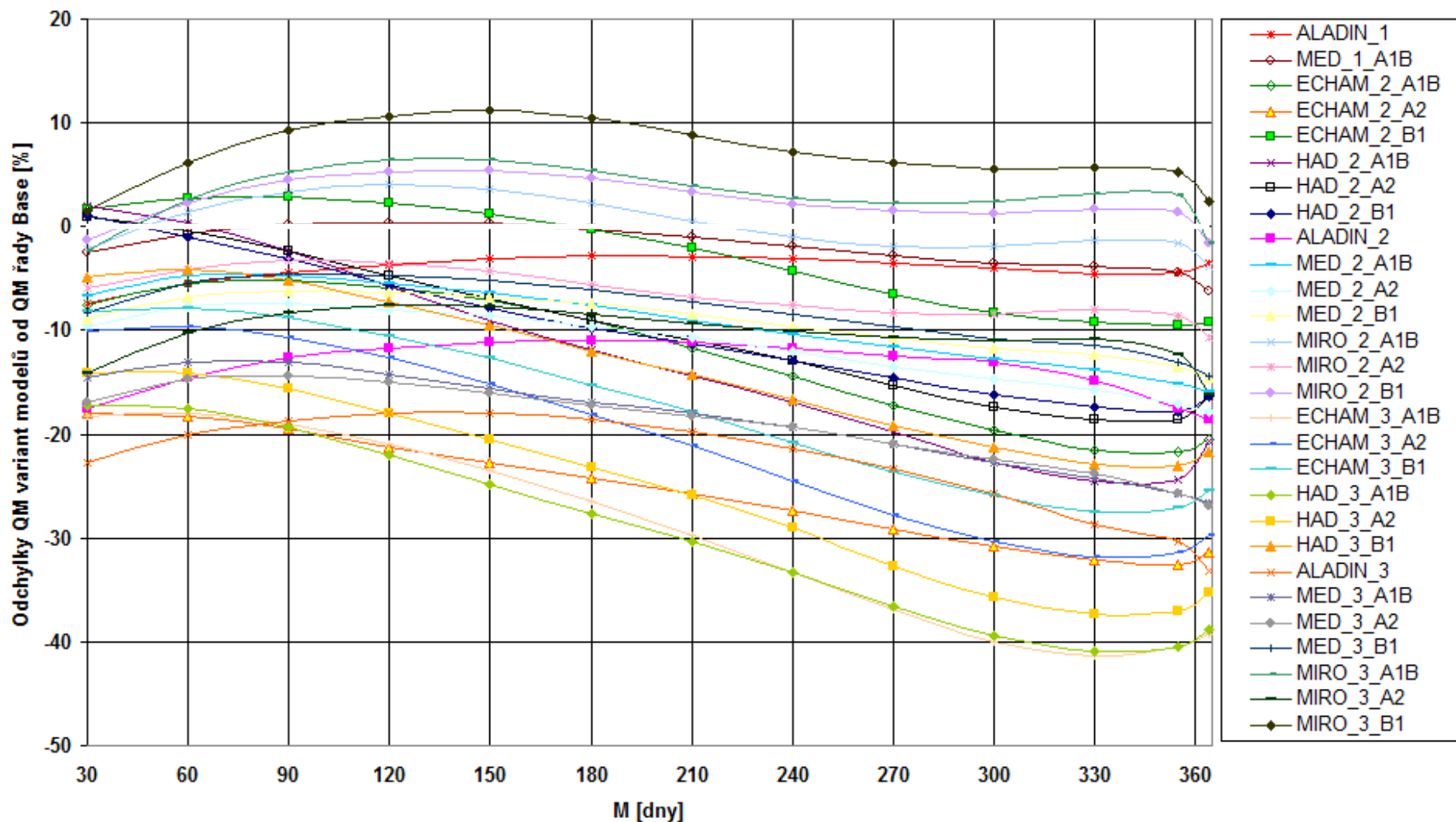
Q_{355} z čáry překročení Q_d
 Q_{10} z čáry nedostoupení Q_d

Q_{364} z čáry překročení Q_d
 Q_1 z čáry nedostoupení Q_d

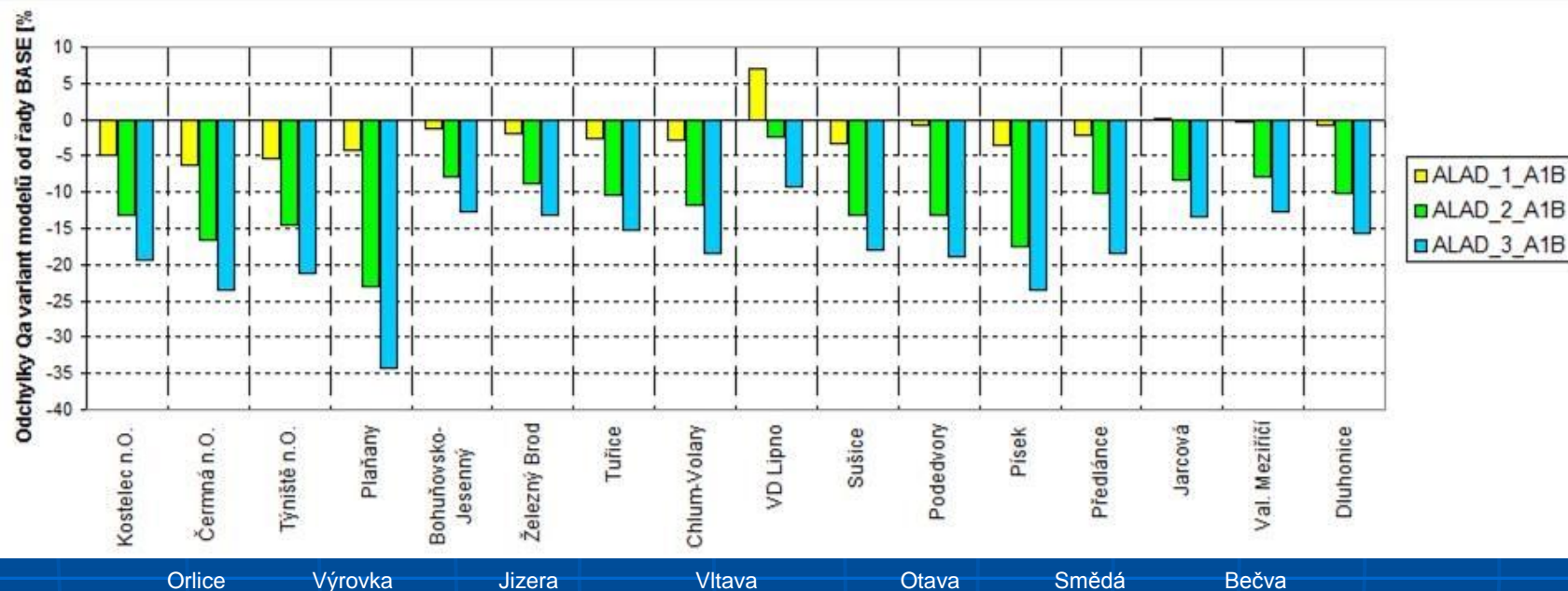
M [dny]

Relativní odchylky M-denních průtoků

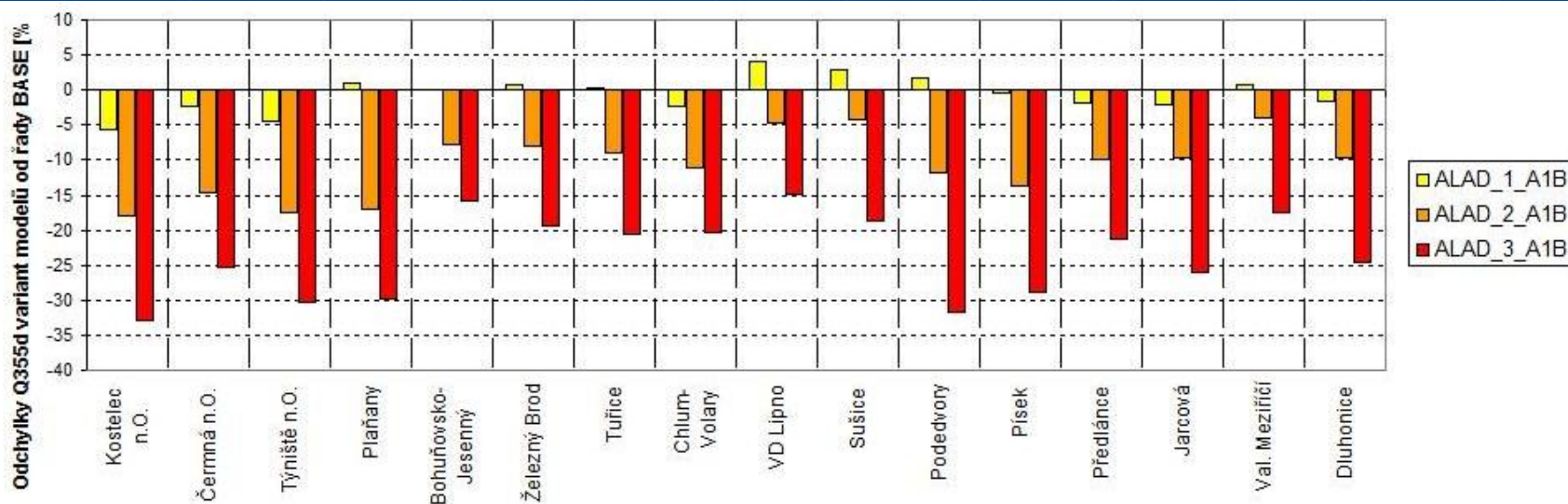
Týniště – Orlice

Porovnání odchylek - model ALADIN

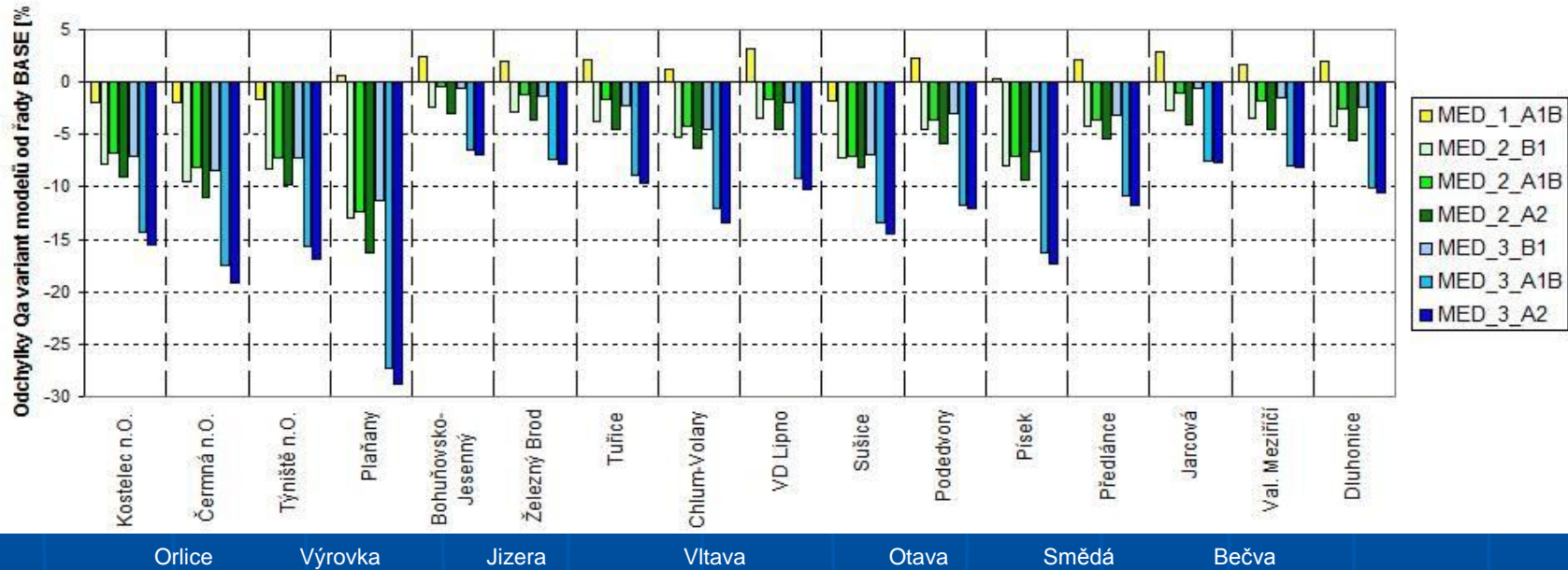

Q_a

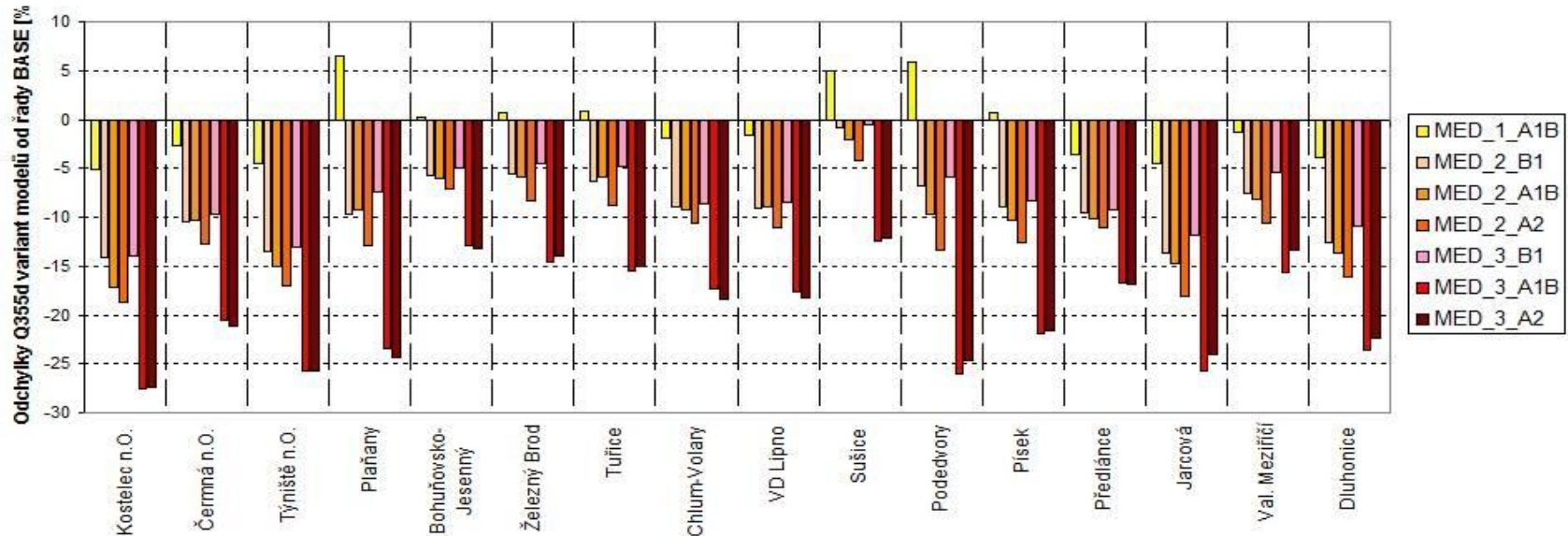

Q_{355d}

Porovnání odchylek - model MED

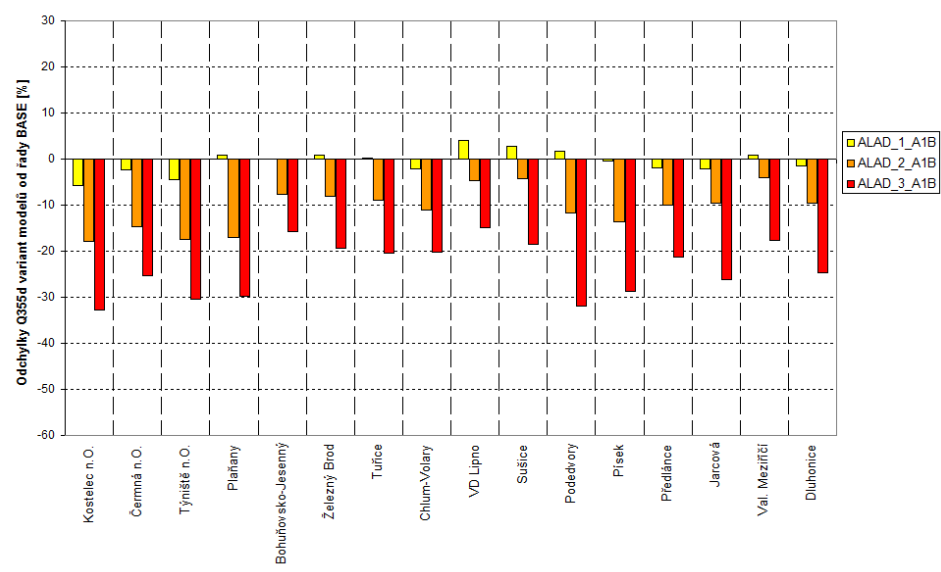
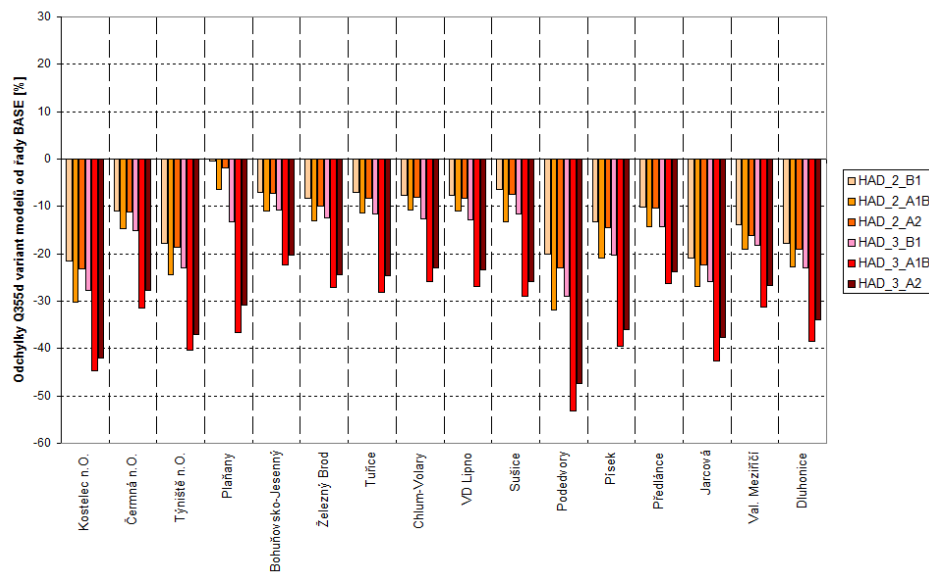
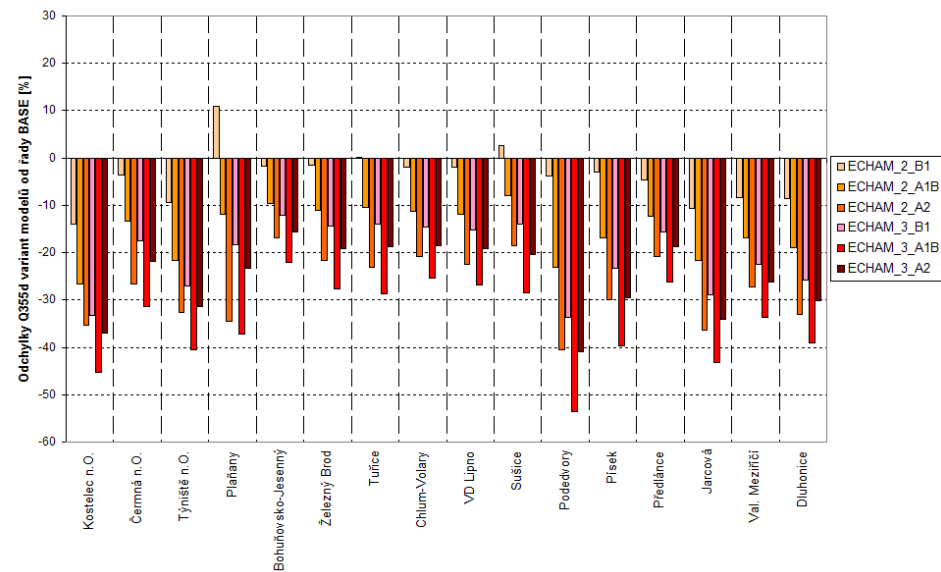
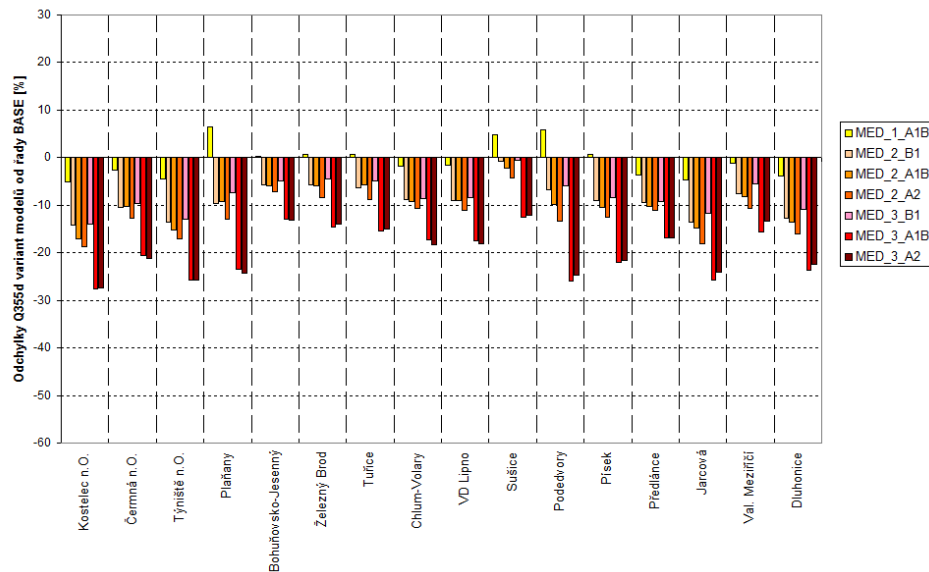

Q_a

Q_{355d}

Porovnání odchylek Q_{355} – pro jednotlivé modely

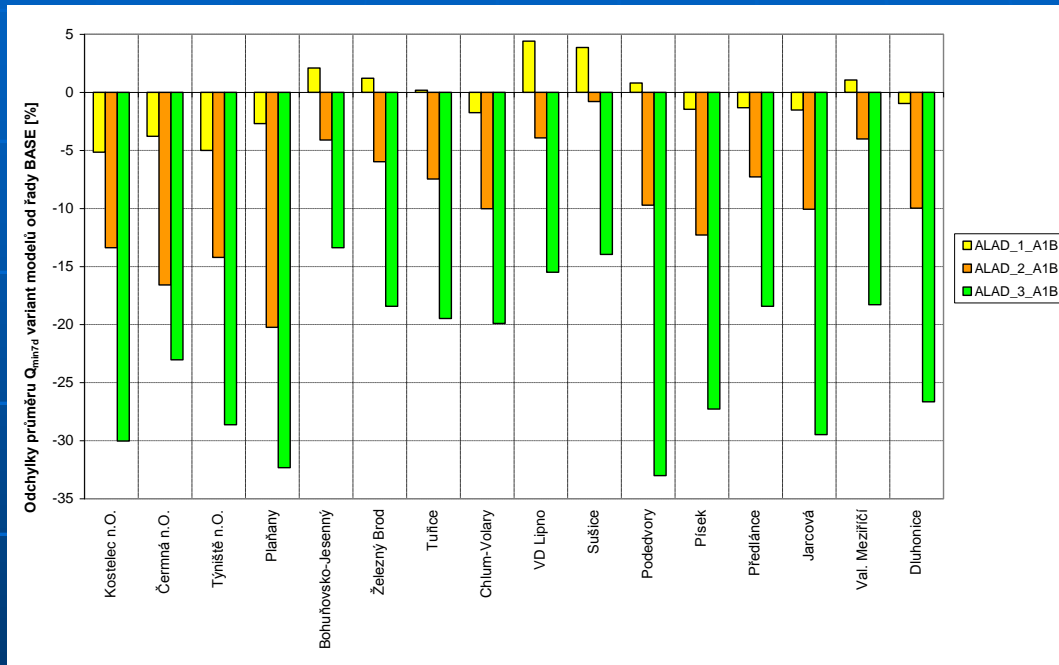
Zhodnocení průtoků Q_a a Q_M

- Pro první časový horizont **2010–2039** vycházejí ve srovnání s referenčním obdobím relativně malé odchylky charakteristik Q_a , Q_{355d} , do -5%.
- Pro druhý časový horizont **2040–2069** dosahují odchylky charakteristik výraznějších poklesů. Průměrná hodnota odchylek pro Q_a je cca -5% (maximální odchylka -38%), pro Q_{355d} cca -13% (maximální odchylka -40%).
- Pro třetí horizont **2070–2099** jsou zjištěny ještě výraznější poklesy charakteristik. Průměrná hodnota odchylek pro Q_a je cca -13% (maximální odchylka -41%), pro Q_{355d} je cca -23% (maximální odchylka -54%).
- Výsledky porovnání charakteristik malých průtoků ukazují na projevující se **vliv klimatické změny zvláště ve druhém a třetím časovém horizontu.**

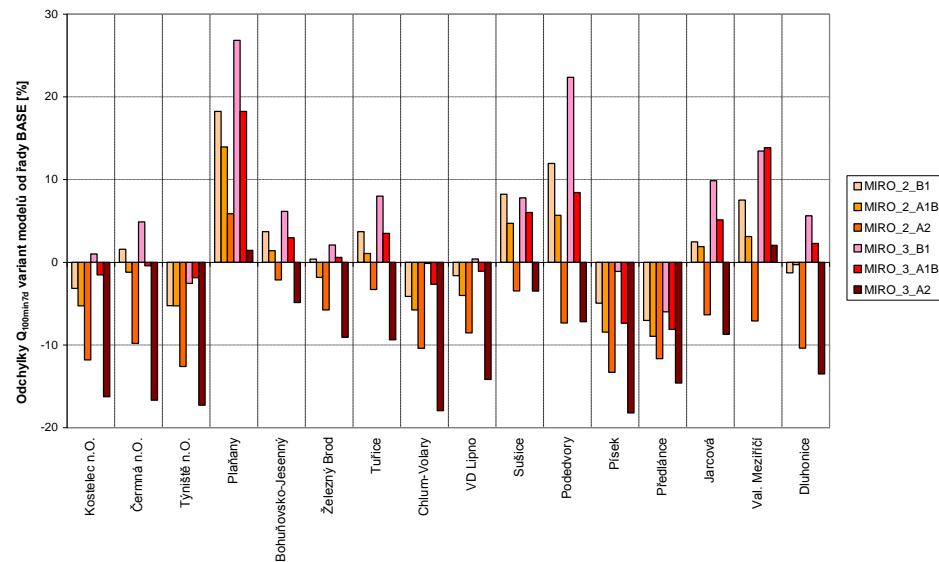
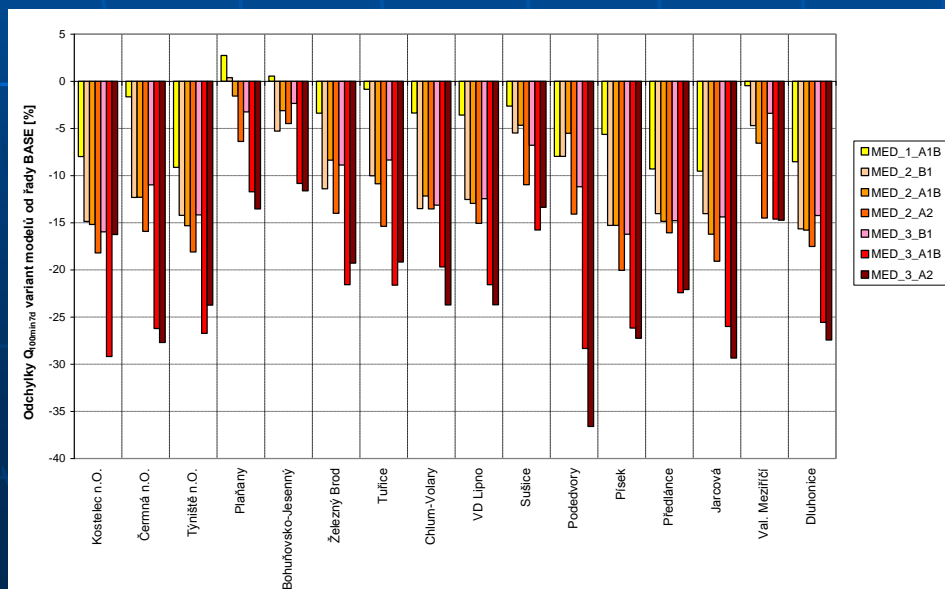
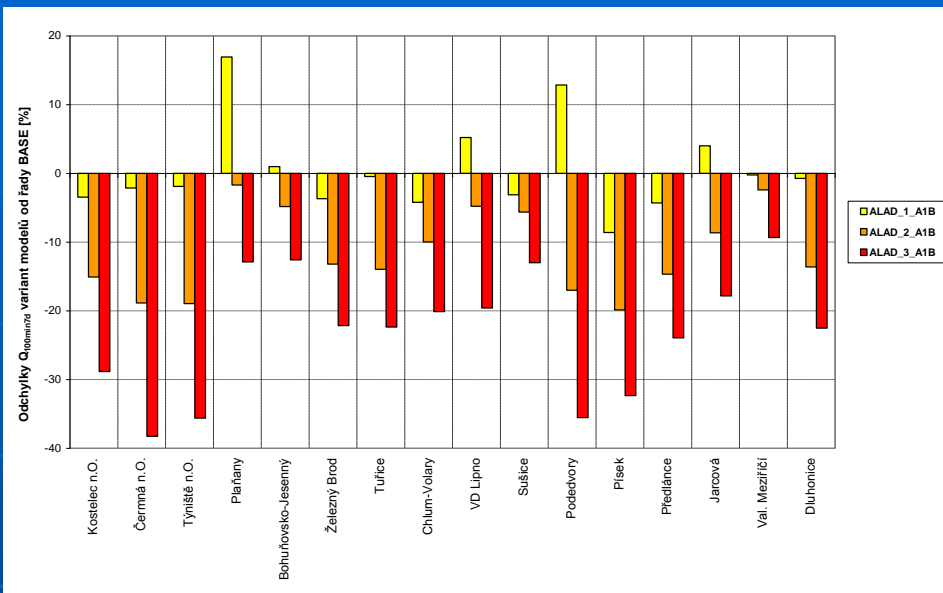
Minimální sedmidenní průtoky

- Byly stanoveny jejich průměry (Q_{min7d}) a odvozeny **N-leté minimální sedmidenní průtoky** s dobou opakování $N = 5$ až 100 let.
- **Porovnány** charakteristiky pro tři budoucí časové horizonty s charakteristikami odvozenými pro referenční období.

průměr $Q_{\min 7d}$ minimálních sedmidenních průtoků

N-leté minimální sedmidenní průtoky ($Q_{100min7d}$)

Zhodnocení minimálních sedmidenních průtoků $Q_{\min 7d}$

- V 16 analyzovaných stanicích vychází:
- Pro první časový horizont **2010–2039**:
  - průměr $Q_{\min 7d}$ – průměrná hodnota = 0.2%
  - $Q_{100\min 7d}$ (100-leté minimální) – průměrná hodnota = -2.0%
- Pro druhý časový horizont **2040–2069**:
  - průměr $Q_{\min 7d}$ – průměrná hodnota = -7,9%
  - $Q_{100\min 7d}$ (100-leté minimální) – průměrná hodnota = -11,0%
- Pro třetí horizont **2070–2099**:
  - průměr $Q_{\min 7d}$ – průměrná hodnota = -15,5%
  - $Q_{100\min 7d}$ (100-leté minimální) – průměrná hodnota = -18,2%

Závěr

- Hodnoty odvozených charakteristik řad jsou závislé na kombinaci klimatického modelu a emisního scénáře.
- Srovnatelné výsledky poskytují modely ALADIN a MED, výraznější poklesy vycházejí u modelů HAD a ECHAM.
- Atypicky se chová model MIRO, který předpokládá navyšování srážek v letním období. U M-denních průtoků je zaznamenán vzestup při použití emisních scénářů B1 a A1B, pro scénář A2 jsou ve většině případů patrné poklesy.

Závěr

Vzhledem k výsledkům řešení:

pro nejbližší **časový horizont 2010–2039**

(poklesy průtoků v porovnání s referenčním obdobím vycházejí relativně malé)

nenavrhujeme při poskytování dlouhodobých průměrných a M-denních průtoků zvláštní opatření

dostačujícím opatřením je, že ČHMÚ bude poskytovat v blízké budoucnosti (od roku 2013) tyto **průtoky za nové referenční období 1981–2010**, které lépe charakterizuje současný hydrologický režim.

Děkuji za pozornost